

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 14Svp/8/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200249
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200249.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a sudcov JUDr. Petra Príbelská, PhD. prof. JUDr. PhDr. Peter Potásch, PhD., JUDr. Marián Fečík a JUDr. Katarína Cangárová, PhD., LL.M., v právnej veci žalobcu: U. V., W. XX.XX.XXXX, F. Š. XXX proti žalovanému 1/ HLAS - Sociálna demokracia, Lazaretská 2400/15, Bratislava, žalovanému 2/ Anton Imling, narodený XX.XX.XXXX, F. Š. XX, žalovanému 3/ Rastislav Balog, narodený XX.XX.XXXX, F. Š. XXX, žalovanému 4/ Michaela Flachbartová, narodená XX.XX.XXXX, F. Š. XXX, žalovanému 5/ Helmut Heinz, narodený XX.XX.XXXX, F. Š. XX, o preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy obce Štós, jednomyselne, takto

rozhodol:

- I. Žaloba sa v časti o preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb starostu z a m i e t a .
- II. V časti o preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb poslancov obecného zastupiteľstva sa žaloba o d m i e t a .
- III. Žalovanému 5/ sa p r i z n á v a voči žalobcovi právo na úplnú náhradu trov konania.

Odôvodnenie

I. Volebná žaloba, stanoviská

1. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“ alebo „súd“) podľa čl. 142 ods. 2 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhoduje s účinnosťou od 1. januára 2021 aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je upravené v § 312a až § 312k Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).

2. Dňa 08. novembra 2022 podal žalobca osobne na Najvyššom správnom súde žalobu vo volebných veciach v zmysle § 312a a nasl. SSP, ktorou navrhol zrušiť výsledok volieb do orgánov samosprávy obce Štós (ďalej aj „obec“) konaných dňa 29. októbra 2022 v čase od 07.00 hod. do 20.00 hod., alebo vyhlásiť voľby za neplatné. V žalobe uviedol, že ako kandidát na starostu obce získal „údajne“ 168

hlasov, čo je 40,87% zo všetkých hlasov, ako kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva obce „údajne“ získal 144 hlasov, čo je viac ako 10% platných hlasov, preto bol toho názoru, že splnil podmienky aktívnej legitímácie na podanie žaloby v zmysle § 312c písm. a/ SSP.

3. Za žalovaných žalobca v žalobe označil okrem zvoleného starostu Helmuta Heinza (žalovaný 5/) aj zvolených poslancov obecného zastupiteľstva Antona Imlinga (žalovaný 2/), Rastislava Baloga (žalovaný 3/) a Michaelu Flachbartovú (žalovaný 4/), ktorí vo voľbách do obecného zastupiteľstva kandidovali ako nezávislí kandidáti, a tiež stranu HLAS - Sociálna demokracia, ktorej kandidáti Alexander Šimko, Ing. Vladimír Nad' a René Billík boli taktiež zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva.

4. K skutkovej stránke veci žalobca v žalobe uviedol, že v deň konania volieb dňa 29. októbra 2022 v čase o 06.15 hod. sa predsedníčka okrskovej volebnej komisie E. V. a členovia volebnej komisie Y.. R. C., Y. F. E. K. W. dostavili pred obecny úrad, ktorého priestory už boli otvorené, vrátane kancelárie úradujúceho starostu E. K., ktorá je prepojená s volebnou miestnosťou. Okrem starostu obce boli prítomní ďalší členovia miestnej volebnej komisie (s ohľadom na jeden volebný obvod v obci plnila miestna volebná komisia i úlohy okrskovej volebnej komisie) Y. Q. - I., K. R. E. R. L. a tiež technický pracovník E. Š.. Žalobca poukázal na to, že uvedené osoby otvorili volebnú miestnosť skôr ako bolo dohodnuté (06.30 hod.), ďalej tvrdil, že keď chcela predsedníčka volebnej komisie prepočítať všetky hlasovacie lístky a pokračovať v príprave volieb tak, aby neboli zmarené a začali včas, zistila, že hlasovacie lístky už boli rozpečatené, manipulovalo sa s nimi, obal a samotné zapečatenie hlasovacích lístkov sa vo volebnej miestnosti už nenachádzali; hlasovacie lístky boli rozložené na viacerých miestach na stole vo volebnej miestnosti.

5. Žalobca poukázal na to, že nemá k dispozícii úplné znenie zápisnice z volieb, nakoľko na webovej stránke obce je zverejnená len neúplná zápisnica (4/5 strán zápisnice) a preto navrhol, aby si ju vyžiadal súd a zahrnul ju do dokazovania. Podľa žalobcu ide o ciele konanie, nakoľko na poslednej strane zápisnice je dôkaz o tom, že 4 z 8 členov miestnej volebnej komisie (ďalej „volebná komisia“ alebo „komisia“) zápisnicu nepodpisali a zároveň sú tam uvedené všetky ich výhrady a problémy, ktoré počas volieb nastali. Tým, že predsedníčka komisie nemala možnosť prepočítať volebné lístky, nebola podľa žalobcu splnená povinnosť vyplývajúca z § 23 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“), ani nadväzujúce povinnosti vyplývajúce z bodu 1 Metodického usmernenia na prípravu spracovania a na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, vydaného v súlade s § 217 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. Štatistickým úradom Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej „Metodické usmernenie“).

6. Žalobca ďalej uviedol, že z pohľadu predsedníčky komisie začal následne vo volebnej miestnosti úmyselne vykonštruovaný chaos, keď osoby prítomné v kancelárii starostu ako aj vo volebnej miestnosti začali chaoticky pobežovať, skladať volebné urny a vytvárať umelú časovú tieseň. O 7.00 hod. musela predsedníčka komisie otvoriť volebnú miestnosť pre voličov a samotné voľby už prebiehali v priebehu dňa bezproblémovo až do 19.55 hod., kedy boli do volebnej miestnosti vpustené 3 ďalšie osoby ako pozorovatelia pri sčítaní hlasov. Pri sčítaní hlasov sa zistilo, že volieb sa zúčastnilo 420 oprávnených voličov, počet odovzdaných obálok bol 420, hlasovacích lístkov však bolo 422, z toho 9 bolo vyčlenených ako neplatných, 2 hlasovacie lístky z nich boli prázdne (neupravené). Podľa žalobcu zapisovateľka volebnej komisie C.M. S. telefonovala Štátnej volebnej komisii SR ako ďalej postupovať, pričom jej malo byť navrhnuté, aby sa 2 neupravené hlasovacie lístky roztrhali, aby sedel počet 420 obálok a 420 hlasovacích lístkov. Hlasovacie lístky, ktoré zostali nevyplnené, podľa žalobcu neboli po sčítaní hlasov prepočítané.

7. Žalobca upozornil na podľa jeho názoru problematické a podozrivé správanie členky volebnej komisie Y. Q. - I., ktorá v deň volieb zapisovala do zoznamu voličov svojvoľne cca 20 voličov, ktorí chceli voliť prostredníctvom mobilnej schránky. Zapisovateľka o tom nevedela a všimla si to až následne. Podľa žalobcu je v tomto smere otázna úloha zapisovateľky volebnej komisie počas volieb,

ak si môže ktokoľvek bez jej vedomia či bez vedomia ostatných členov komisie dopisovať kohokoľvek do zoznamu voličov.

8. Podľa žalobcu bola predsedníčka volebnej komisie svedkom toho, že krúžky na jednotlivých hlasovacích lístkoch pri sčítavaní boli rovnaké alebo takmer rovnaké, vykonané obdobným ťahom pera rovnakého typu, čo podľa žalobcu nasvedčovalo, že boli vyznačené jednou a tou istou osobou a jedným a tým istým perom; v tomto smere navrhol preskúmať krúžky na hlasovacích lístkoch grafológom.

9. Žalobca uviedol, že z vyššie opísaných dôvodov (podozrivé konanie členiek okrskovej volebnej komisie, svojvoľné dopisovanie ďalších voličov do zoznamu, rozbalené hlasovacie lístky, ktoré nebolo možné prepočítať, nedodržaný termín stretnutia pred voľbami) odmietli členovia volebnej komisie Y.. R. C., N. Š., K. W. podpísať zápisnicu a boli tiež proti roztrhaniu dvoch neupravených hlasovacích lístkov. Žalobca mal za to, že pre rozhodnutie vo veci je potrebné, aby sa súd oboznámil s volebnou dokumentáciou, prepočítal nevyplnené hlasovacie lístky, preskúmal a prepočítal neplatné aj upravené hlasovacie lístky, či ich počty sedia s celkovým množstvom hlasovacích lístkov, ktoré boli zaslané obci.

10. Žalobca ešte namietal, že došlo k nezákonnej manipulácii s hlasovacími lístkami, ako aj k označovaniu hlasovacích lístkov už pred voľbami dňa 29. októbra 2022, čo dokumentoval aj tým, že už dňa 27. októbra 2022 dal starosta obce E. K. pokyn zapisovateľke C. S. vybrať z balíka s hlasovacími lístkami vzorové hlasovacie lístky, aby ich dňa 28. októbra 2022 vyvesila na obecnú nástenku. Z toho podľa jeho názoru vyplýva, že už od 27. októbra 2022 boli hlasovacie lístky rozbalené a prístup k nim mal starosta obce a prednosta obecného úradu Helmut Heinz (žalovaný 5/).

11. Žalobca svoje tvrdenia v správnej žalobe doložil čestnými prehláseniami E. V., C. S., R. C., N. Š. E. K. W. a navrhol vypočúť bývalého starostu obce E. K., zvoleného starostu Helmuta Heinza a členky okrskovej volebnej V. Y. Q. - I., K. R. E. R. L.. Uviedol tiež, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie E. V. podala dňa 30. októbra 2022 na príslušný policajný orgán trestné oznámenie pre podozrenie z marenia prípravy a priebehu volieb.

12. Nakoniec žalobca v žalobe poukázal na to, že voči nemu aj voči iným osobám bol vytvorený na sociálnej sieti Facebook anonymný profil pod názvom „Milan Black“ za účelom antikampane voči jeho osobe. Vyslovil podozrenie, že tvorcom týchto príspevkov a vlastníkom profilu je bývalý starosta E. K. a jemu spriaznené osoby. Navrhol, aby súd vystopoval adresu, z ktorej sa tieto príspevky uverejňujú. Upozornil tiež na to, že členky volebnej komisie Y. Q. - I., K. R. E. R. L. deň pred voľbami dňa 28. októbra 2022 chodili po domácnostiach osôb, ktoré môžu voliť len prostredníctvom mobilnej hlasovacej schránky a čítali im príspevky z facebookového profilu „Milan Black“, čo žalobca považuje za porušenie volebného moratória.

13. V záverečnej časti žaloby žalobca uviedol, že žalobou napáda voľby starostu obce i voľby poslancov obecného zastupiteľstva obce Štós. Namietal porušenie Ústavy SR, konkrétne článku 30 garantujúceho všeobecnosť, rovnosť, priamosť a tajnosť volebného práva, pričom porušenie tohto článku videl v tom, že sekretárka starostu obce E. K. ešte dňa 28. októbra 2022, teda deň pred samotnými voľbami, vyniesla z obecného úradu hlasovacie lístky, rozpečatila ich a manipulovala s nimi, ďalej že na hlasovacích lístkoch boli uvedené rovnaké krúžky pri jednotlivých kandidátoch, pričom mená kandidátov, ktorí boli zakrúžkovaní, sa pravidelne opakovali. Občania obce nemali podľa žalobcu možnosť slobodne prejavíť svoj názor, zvoliť si svojho predstaviteľa do orgánu samosprávy, nakoľko hlasovacie lístky boli vynesené z obecného úradu, označené dopredu pred začatím volieb, čím mala byť porušená slobodná a rovnoprávna súťaž politických strán/kandidátov. Porušenie ústavy videl žalobca aj v nedodržaní dohodnutého času stretnutia členov volebnej komisie pred obecným úradom, ďalej v neprepočítaní hlasovacích lístkov pred začatím volieb, ich rozloženie po miestnosti a v nekontrolovateľnom pobežovaní, skladaní urien a narábaní s hlasovacími lístkami zo strany členov volebnej komisie, čo malo vytvoriť úmyselný chaos a priedaň a nutnosť sprístupniť volebnú miestnosť „úderom 07.00 hod. voličom“.

14. Na výzvu súdu sa k žalobe vyjadril žalovaný 5/ a navrhol ju ako nedôvodnú zamietnuť. Uviedol, že tvrdenia, ktorými žalobca odôvodňuje neústavnosť a nezákonnosť volieb, nie sú spôsobilé navodiť vznik takých právnych skutočností, na základe ktorých by bolo možné skonštatovať existenciu volebnej vady predpokladanej zásadami volebného súdnictva, ktorá by spochybňovala výsledky volieb a vyvolávala by pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. K jednotlivým žalobným námietkam uviedol nasledovné:

15. Stretnutie členov volebnej komisie nebolo dohodnuté ani oznámené na deň 29. októbra 2022 o 06.30 hod. Keďže predsedníčka volebnej komisie ani zapisovateľka neoznámili čas stretnutia komisie v deň volieb jej ostatným členom ani starostovi, informovali sa členky R. L., K. R. E. Y. Q. - I. u vtedajšieho starostu E. K., ktorý ich podľa žalovaného 5/ informoval, že stretnutie volebnej komisie bude „ako to býva zvykom - hodinu pred otvorením volebných miestností“, čo korešponduje aj s Metodickým usmernením (bod 1 strana 3).

16. Žalovaný 5/ uviedol, že obecný úrad bol odomknutý starostom obce, volebná miestnosť bola rozsvietená z kancelárie starostu, ale nebola otvorená pre verejnosť. V čase príchodu predsedníčky volebnej komisie E. V. a členov Y.. C., Y. F. E. K. W. ostatné členky volebnej komisie R. L., K. R. E. Y. Q. - I., E. Š. a starosta obce E. K. boli v kancelárii starostu, vo volebnej miestnosti nebol nikto a žiadny volebný materiál sa tam nenachádzal, hlasovacie lístky boli v tom čase zamknuté v trezore. Predsedníčka volebnej komisie po príchode nič nenamietala a po poučení starostom obce na dodržiavanie objektivity, nestrannosti a zákonnosti počas priebehu volieb začali členovia volebnej komisie skladat' volebné urny. Vtedajší starosta otvoril trezor a vybral hlasovacie lístky, ktoré odovzdal predsedníčke a podpredsedníčke volebnej komisie, ktoré ich prevzali a nič v tejto veci nenamietali. Keď predsedníčka volebnej komisie nezistila nedostatky vo vybavení volebnej miestnosti, vyhlásila hlasovanie za začaté a otvorila volebnú miestnosť pre voličov o 07.00 hod.

17. Za nepravdivé označil žalovaný 5/ tvrdenie o rozpečatení hlasovacích lístkov a uviedol, že hlasovacie lístky neboli zapečatené, iba zabalené vo fólii a takto boli odovzdané predsedníčke volebnej komisie. Žiadny nekontrolovateľný chaos vo volebnej miestnosti pred jej otvorením pre voličov nenastal, všetko sa udialo v kľude, o čom svedčí aj čas otvorenia volebnej miestnosti.

18. Po uzavretí volebnej miestnosti bol umožnený vstup 5 osobám (T. I., Y. L., E. Š. Y., U. V. - Ž. E. E. V.). Pri sčítaní hlasov vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva sa zistilo, že boli odovzdané 2 prázdne hlasovacie lístky navyše, hlasovacie lístky vo voľbách starostu obce boli v poriadku. Členky volebnej komisie kontaktovali odbor volieb Ministerstva vnútra SR, kde im bolo povedané, nech sa nezdržiajú a pokračujú v sčítaní, a že ak ide o 2 prázdne hlasovacie lístky, mohlo dôjsť k zlepeniu hlasovacích lístkov a ich vloženiu do obálky.

19. K tvrdeniam žalobcu o manipulácii s hlasovacími lístkami pred dňom konania volieb žalovaný 5/ uviedol, že starosta obce za prítomnosti E. Š. po prinesení balíkov s volebnými lístkami z Okresného úradu Košice - okolie vybral balíky s volebnými lístkami, ktoré boli zabalené v priehľadnej fólii a na ktorých bolo napísané č. 800 ks - Štós, následne C. S. pred starostom a E. Š. otvorila fóliu a z jednotlivých balíkov vybrala po jednom lístku pre voľby starostu obce, poslancov obecného zastupiteľstva a predsedu a poslancov samosprávneho kraja. Tieto balíky následne zabalila naspäť do fólie a starosta obce ich odložil do trezoru, pričom zapisovateľka na vybrané lístky napísala fixkou „VZOR“ pred zrakom starostu obce.

20. K tvrdeniam žalobcu o roztrhaní 2 neplatných hlasovacích lístkov žalovaný 5/ uviedol, že je vysoko nepravdepodobné, aby Štátna volebná komisia navrhla roztrhať 2 neupravené a neplatné hlasovacie lístky, čo mala volebnej komisii tlmočiť jej zapisovateľka (s poradným hlasom). Zapisovateľka nekonkretizovala osobu, ktorá mala komisii takýto návrh dať, členovia volebnej komisie o roztrhaní akéhokoľvek lístku nehlasovali ani hlasovať nemohli, pretože akákoľvek manipulácia s volebnými lístkami je nezlučiteľná so zákonom. Podľa žalovaného 5/ ide zo strany žalobcu iba o snahu akýmkoľvek spôsobom dosiahnuť neústavnosť volieb, aj za cenu nepravdivých

vyhlásení a zavádzajúcich tvrdení zapisovateľky volebnej komisie. Predmetné 2 čisté hlasovacie lístky vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva boli vyhodnotené ako neplatné a nedošlo k ich roztrhaniu. Hlasovacie lístky, ktoré zostali nevyplnené (nie každý občan sa zúčastnil volieb), neboli po sčítaní hlasov prepočítané, nakoľko predsedníčka o takéto prepočítanie nemala záujem.

21. Žalovaný 5/ ďalej uviedol, že členka volebnej komisie pani Y. Q. - I. zapisovala do zoznamu tých voličov, ktorí požiadali o hlasovanie do prenosnej volebnej urny zo zoznamu, ktorý jej dala ďalšia členka komisia K.. L., ktorá je aj pracovníčkou obecného úradu. Zaujal názor, že takýto postup bol v súlade s § 11 ods. 3 a § 4 zákona o voľbách. Žalovaný 5/ ďalej uviedol, že členky volebnej komisie K. R., Y. Q. - I. E. R. L. sa ohradili voči nezákonnej manipulácii s hlasovacími lístkami počas volieb a aj pred nimi a prehlásili, že prvýkrát sa do kontaktu s hlasovacími lístkami dostali až pri sčítaní hlasov. Hlasovacie lístky vkladali do obálok a podávali voličom N. Š., otec predsedníčky volebnej komisie a svokor žalobcu, a pán K. W., bratranec žalobcu.

22. Žalovaný 5/ nemá žiadnu vedomosť o anonymnom profile na sociálnej sieti Facebook pod názvom „Milan Black“. Uviedol, že nie je zástancom sociálnych sietí a on ani jeho manželka ich nepoužívajú, rovnako ani členky volebnej komisie Y. Q. - I. E. R. L., ktoré podľa tvrdení žalobcu mali navštevovať domácnosti a mali čítať príspevky z tohto profilu, o čom žalobca nepredložil žiadny dôkaz.

23. Žalovaný 5/ mal za to, že nepodpísanie zápisnice o výsledku volieb predsedníčkou volebnej komisie E. V. ani jej členmi pani C., pánom W. a pánom N. Š. nemá v zmysle § 30 ods. 4 zákona o voľbách vplyv na platnosť volieb. Poukázal na to, že zápisnicu podpísali ostatné členky volebnej komisie K. R., Y. Q. - I. E. K.. R. L., čím svojimi podpismi potvrdili, že voľby boli vykonané v súlade so zákonom.

24. Žalovaný 5/ navrhol vypočítať ako svedkov bývalého starostu obce E. K., E. Š. Y.. povereného technickým zabezpečením volieb, ďalej členky volebnej komisie K. R., Y. Q. - I., K.. R. L. a nestranných pozorovateľov T. I. E. Y. L..

II. Skutkové zistenia

25. Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode obce Štós, v ktorej bol len jeden volebný okrskok, súd zistil, že z celkového počtu voličov zapísaných v zoznamoch voličov sa hlasovania vo voľbách zúčastnilo 420 osôb. Odovzdaných bolo 420 obálok, pričom počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby do obecného zastupiteľstva bol 403, zvolených bolo 7 poslancov obecného zastupiteľstva vrátane žalobcu, ktorý vo voľbách do obecného zastupiteľstva získal 144 hlasov. Vo voľbách starostu bolo odovzdaných 411 platných hlasovacích lístkov, z ktorých žalobca získal 168 platných hlasov a žalovaný 5/ Helmut Heinz 243 platných hlasov. Zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb dňa 30. októbra 2022 o 03.10 hod. podpísali členky komisie K. R., Y. Q. - I. E. K.. R. L.. Zápisnicu nepodpísala predsedníčka komisie E. V.Č., Y.. R. C., N. Š. E. K. W., pričom v riadku určenom pre dôvody nepodpísania zápisnice je uvedené „viď zápisnica T/509“. V závere zápisnice okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obce sa ako dôvody nepodpísania zápisnice zo strany vyššie uvedených členov volebnej komisie uvádza: „Odmietam podpísať zápisnicu z dôvodného podozrenia na ustanovenie zákona č. 180/2014 Z. z. o voľbách v platnom znení, z dôvodu podozrenia z manipulácie s volebnými lístkami. Žiadam predsedu MVK nahlásiť polícii a okresnej volebnej komisii, aby bolo vyšetrenie tohto podozrenia. 1. zamestnanci obecného úradu dostali pokyn od starostu, aby otvorili balík s hlasovacími lístkami o deň skôr ako sú voľby. 2. Volebná komisia sa v celistvosti nezúčastnila na otváraní obálok. 3. E. V. - predseda MVK, C.M. S. - zapisovateľka, Y.. R. C., N. Š., K. W. E. Y. F. prišli do volebnej miestnosti o 06.15 hod. dňa 29. októbra 2022 a volebná miestnosť už bola otvorená a pri volebnej miestnosti sa nachádzali starosta obce, K.. R. L., Y. Q. - I. E. K. R.. Hlasovacie lístky boli členom MVK odovzdané starostom už odbalené“.

26. Na základe uznesenia senátu 14S zo dňa 20.1.2023 poverený sudca spravodajca vykonal dňa 26. januára 2023 v sídle Okresného súdu Košice okolie na ul. Štúrova 29 v Košiciach za prítomnosti žalobcu a žalovaného 5/ výsluch niektorých z navrhnutých svedkov.

27. Podľa výpovede bývalého starostu obce svedka E. K. k okolnostiam a spôsobu prevzatia hlasovacích lístkov do volieb orgánov územnej samosprávy konaných dňa 29.10.2022, hlasovacie lístky priviezol z okresného úradu zamestnanec obce E.X. Š. Y., svedok ich následne uložil do trezoru, deň pred voľbami spolu so zapisovateľkou volebnej komisie C. S. vybral po jednom hlasovacom lístku pre každý druh volieb, na ktoré zapisovateľka napísala „VZOR“ a znovu ich odložil do trezoru. V deň konania volieb pred 7:00 hod. vyzval predsedníčku a podpredsedníčku volebnej komisie, aby si prevzali hlasovacie lístky, čo aj urobili. Uvedeným úkonom sa jeho účasť vo voľbách skončila. K situácii a daniu pred otvorením volebnej miestnosti uviedol, že kanceláriu starostu, ktorá je spojená so zasadačkou slúžiacou ako volebná miestnosť, otvoril o cca 6:00 hod, teda hodinu pred otvorením volieb, tu sa až do príchodu predsedníčky volebnej komisie zdržovali členky volebnej komisie R. L., Y. Q.-I. E. K. R., E. E. E. Š. Y.. Svedok uviedol, že hlasovacie lístky pre oba typy volieb odovzdal predsedníčke a podpredsedníčke volebnej komisie pred 7:00 hod. priamo z obecného trezoru.

28. Svedkyňa E. V.Č., predsedníčka miestnej volebnej komisie a manželka žalobcu, k okolnostiam a daniu pred otvorením volebnej miestnosti vypovedala, že podľa dohody členov volebnej komisie prišla k volebnej miestnosti v deň volieb o 6:30 hod., pričom obecný úrad už bol otvorený a v kancelárii starostu sedel pán E. Š. Y.. a členky volebnej komisie panie L., Q.-I., R.. Uviedla, že hlasovacie lístky ležali už na stole a ich obal bol viditeľne roztrhaný. Poprela, že by do jej rúk bývalý starosta E. K. odovzdal hlasovacie lístky, komu ich vydal, nevedela uviesť. Po zložení sľubu členov volebnej komisie dala pokyn na otvorenie volebnej miestnosti pre voličov o 7:00 hod. K stavu a množstvu hlasovacích lístkov uviedla, že pre všetky voľby ich bol dostatočný počet a nestalo sa, že by počas hlasovania chýbali. Pri sčítaní hlasov vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva sa zistilo, že odovzdaných obálok bolo 420, hlasovacích lístkov však bolo 422. Táto situácia mala vzniknúť tým, že v dvoch obálkach boli po dva hlasovacie lístky, jeden čistý a druhý zakrúžkovaný. Podľa výpovede svedkyne zapisovateľka pani S.Á. volala na okresnú volebnú komisiu, kde jej mali odporučiť, aby čisté hlasovacie lístky roztrhala, k uvedenému ale komisia nepristúpila. K sčítaniu hlasovacích lístkov vo voľbách starostu uviedla, že hlasy počítali všetci členovia volebnej komisie a v priebehu sčítania žiadny problém nevznikol. Svedkyňa vypovedala, že nevidela žiadneho z členov volebnej komisie, že by manipuloval s hlasovacími lístkami počas sčítavania hlasov, počas sčítavania hlasov mali všetci členovia komisie iba červené perá. Zápisnica volebnej komisie o priebehu a výsledku volieb bola spísaná až o 3:10 hod. nadržanom, pretože sa opakovane prerátavali hlasovacie lístky vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva. Svedkyňa spontánne počas výpovede uviedla, že považuje voľby za neférové a má informácie, že „cigáni“ zo Štósu dostávali po 50,- € za hlas pre víťaza volieb. Na otázku žalobcu, či sa vyskytol prípad, že by niektorý z voličov signalizoval volebnej komisii, že má viac hlasovacích lístkov než dostal, svedkyňa vypovedala, že sa stal jeden taký prípad, kedy pri voľbách VÚC jeden volič dostal o hlasovací lístok navyše.

29. Svedkyňa K. R., podpredsedníčka miestnej volebnej komisie, ako aj členky miestnej volebnej komisie svedkyne Y. Q. - I. E. K.. R. L., v podstate zhodne vypovedali, že v deň volieb prišli na obecný úrad o 6:00 hod., po príchode všetci prítomní sedeli u starostu v kancelárii. Okolo 6:30 hod. prišla predsedníčka volebnej komisie E. V. a ďalší členovia volebnej komisie a následne sa všetci presunuli do volebnej miestnosti, pričom bývalý starosta E. K. vyzval predsedníčku a podpredsedníčku volebnej komisie, aby prevzali z obecného trezoru hlasovacie lístky. Svedkyňa R. potvrdila, že sa tak stalo, pričom hlasovacie lístky boli obalené fóliou a pri prevzatí bola prítomná aj pani V.. Menované svedkyne zhodne uviedli, že počas hlasovania žiadne problémy nevznikli, po uzavretí volebnej miestnosti sa najprv spočítali hlasy pre voľby do VÚC, počas sčítavania hlasov vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva vznikol problém, že boli o dva neupravené hlasovacie lístky navyše oproti počtu obálok. Zapisovateľka a niektoré členky volebnej komisie telefonovali na okresný úrad, kde dostali odporúčanie, aby komisia pokračovala v sčítaní a nezdržovala, prípadne aby roztrhala dva čisté hlasovacie lístky navyše, k čomu však nedošlo. Svedkyne uviedli, že sčítanie hlasov pre voľby starostu obce prebehlo bez problémov. K zoznamu voličov, ktorí požiadali o

hlasovanie do mobilnej volebnej schránky, svedkyne vypovedali, že občania mohli pred voľbami nahlasovať, že chcú voliť doma, robili tak ešte aj v deň volieb, a preto bol spísaný nový zoznam voličov hlasujúcich do mobilnej volebnej schránky. So schránkou chodila k voličom svedkyňa R. E. R. C., žiadne problémy pri hlasovaní nevznikli. Žiadna z menovaných svedkýň nevidela, že by ktorýkoľvek z členov volebnej komisie manipuloval s hlasovacími lístkami, prípadne niečo do nich dopisoval. Nebolo to podľa nich ani možné, nakoľko všetci členovia volebnej komisie mali počas sčítavania hlasov len červené perá.

30. Vzhľadom na uvedené považoval súd z výpovedí svedka E. K. a svedkýň Y. Q. - I., K. R. E. R. L. za zistené, že hlasovacie lístky v deň volieb boli z trezoru vydané vtedajším starostom I. E. K. priamo predsedníčke a podpredsedníčke volebnej komisie. V tomto si svedectvá menovaných protirečia s výpoveďou predsedníčky volebnej komisie E. V. a s písomnými vyhláseniami ostatných členov volebnej komisie R. C., N. Š. E. K. W., ako aj zapisovateľky C. S., ktorí tvrdia, že hlasovacie lístky boli pri ich príchode do volebnej miestnosti už rozložené po stoloch. Z výpovedí svedkýň E. V., Y. Q. - I., K. R. E. R. L. zhodne vyplynulo, že počas volebného dňa nevznikli žiadne komplikácie v súvislosti s hlasovaním a k problému došlo až v momente spočítavania hlasov odovzdaných vo voľbách poslancov do obecného zastupiteľstva, kedy bolo zistené, že odovzdaných obálok v týchto voľbách bolo 420, hlasovacích lístkov však až 422. Svedkyne zhodne uviedli, že v priebehu sčítavania hlasov vo voľbách starostu obce nenastali žiadne nezrovnalosti či komplikácie, nikto z nich nevidel, že by ktorýkoľvek z členov volebnej komisie manipuloval s hlasovacími lístkami. Ich výpovede sa zhodovali aj pokiaľ ide o vznik zoznamu voličov, ktorí volili do mobilnej volebnej schránky, ako aj spôsob, akým bolo toto hlasovanie zabezpečené.

31. Po vykonaní výsluchov menovaných svedkov totožného dňa senátom poverený sudca spravodajca v prítomnosti žalobcu a žalovaného 5/ pristúpil k otvoreniu úložnej jednotky s volebnou dokumentáciou. Po prepočítaní hlasovacích lístkov so zakrúžkovaným poradovým číslom žalobcu aj žalovaného 5/ bol zistený nasledovný výsledok: žalobca 168 hlasov, žalovaný 5/ 243 hlasov. V záujme preverenia žalobcovej námietky obsiahnutej vo volebnej žalobe, že krúžky na niektorých sčítavaných hlasovacích lístkoch boli podľa predsedníčky volebnej komisie rovnaké alebo takmer rovnaké, vykonané obdobným ťahom pera rovnakého typu, súd predložil žalobcovi k nahliadnutiu hlasovacie lístky so zakrúžkovaným poradovým číslom žalovaného 5/ a žalovanému 5/ boli predložené hlasovacie lístky so zakrúžkovaným poradovým číslom žalobcu. Žalobca poukázal na to, že po nahliadnutí do 20-tich náhodne vybraných hlasovacích lístkov je 11 z nich upravených jedným druhom pera a zvyšných 9 iným druhom pera. Sudca spravodajca po preskúmaní hlasovacích lístkov nepostrehol žiadnu nápadnú podobnosť krúžkov, prípadne zhodu v istých ich špecifických znakoch, ktoré by mohli indikovať, že ich urobila tá istá osoba. Avšak ani sám žalobca neidentifikoval priestor a čas, kedy by k takémuto konaniu mohlo dôjsť a ako by sa takto upravené hlasovacie lístky mohli dostať do volebnej schránky. Podporu hypotézy o rovnakých krúžkoch neposkytlo ani vykonané dokazovanie.

III. Vybrané zákonné ustanovenia, ktoré Najvyšší správny súd aplikoval

Podľa § 11 písm. f/ SSP najvyšší správny súd rozhoduje v konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa § 98 ods. 1 písm. e/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

Podľa § 134 ods. 1 SSP správny súd je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak nie je ďalej ustanovené inak.

Podľa § 312a SSP žalobca sa môže žalobou domáhať vydania rozhodnutia o neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

Podľa § 312c písm. a) SSP žalobcom je kandidát na funkciu v orgáne územnej samosprávy, ktorý nebol zvolený, ak získal aspoň 10 % platných hlasov; tento žalobca môže napadnúť voľby len vo volebnom obvode, v ktorom kandidoval.

Podľa § 312j ods. 1 SSP ak správny súd po preskúmaní zistí, že žaloba nie je dôvodná, zamietne ju.

Podľa § 23 zákona o voľbách pred začatím hlasovania skontroluje predseda okrskovej volebnej komisie za prítomnosti členov komisie, či je volebná miestnosť vybavená podľa § 22 a či sú volebná schránka, prenosná volebná schránka a schránka na odloženie nepoužitých alebo nesprávne upravených hlasovacích lístkov prázdne a zapečatí ich. Predseda okrskovej volebnej komisie vyhlási hlasovanie za začaté, ak nezistí nedostatky vo vybavení volebnej miestnosti alebo po ich odstránení.

Podľa § 184 ods. 2 druhá veta zákona o voľbách ak je v obálke niekoľko hlasovacích lístkov pre voľby do obecného zastupiteľstva, sú všetky tieto hlasovacie lístky neplatné.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o volebnej kampani volebná kampaň na účely tohto zákona je akákoľvek činnosť politickej strany, politického hnutia, koalície politických strán a politických hnutí a kandidátov, za ktorú sa obvykle platí úhrada, smerujúca k propagácii ich činností, cieľov a programu za účelom získania funkcie volenej podľa osobitného predpisu. Rozumie sa tým činnosť v prospech aj v neprospech subjektov podľa prvej vety. Podľa ods. 2 volebná kampaň začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „vyhlásenie volieb“) a končí 48 hodín pred dňom konania volieb. Podľa ods. 3 činnosť iných subjektov ako ustanovených v odseku 1 na podporu alebo v neprospech politických strán, koalícií politických strán a kandidátov sa v čase ustanovenom na volebnú kampaň zakazuje.

Podľa § 14 ods. 1 zákona o volebnej kampani zverejňovať informácie o kandidujúcich politických stranách, kandidujúcich koalíciách politických strán, kandidátoch na prezidenta a kandidátoch na funkcie do orgánov územnej samosprávy v ich prospech alebo neprospech v rozhlasovom vysielaní, v televíznom vysielaní, v rámci audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, v periodických publikáciách, neperiodických publikáciách a v agentúrnom spravodajstve je 48 hodín pred dňom konania volieb a v deň konania volieb až do skončenia hlasovania zakázané.

IV. Právne posúdenie vecí

35. Primárne Najvyšší správny súd skúmal splnenie procesných podmienok konania v predmetnej právnej veci. Žalobca v podanej žalobe uviedol, že ako kandidát na starostu obce získal „údajne“ 168 hlasov, čo je 40,87% zo všetkých hlasov, ako kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva obce „údajne“ získal 144 hlasov, čo je viac ako 10% platných hlasov, preto bol toho názoru, že splnil podmienky aktívnej legitímácie na podanie žaloby v zmysle § 312c písm. a/ SSP.

36. Z citovaného ustanovenia § 312c písm. a/ SSP vyplýva, že preskúmania ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy sa žalobou podanou na Najvyšší správny súd môže účinne domáhať ten kandidát, ktorý nebol zvolený, avšak zároveň získal aspoň 10% platných hlasov, pričom môže napadnúť voľby len vo volebnom obvode, v ktorom kandidoval. Aktívne legitimovaným na podanie volebnej žaloby je teda len neúspešný kandidát. Z rovnopisu zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Štós vyplýva, že žalobca ako kandidát vo voľbách do obecného zastupiteľstva bol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva s počtom platných hlasov 144. Od počiatku preto nebol subjektom oprávneným na podanie žaloby vo veci preskúmania zákonnosti a ústavnosti volieb do obecného zastupiteľstva obce. Keďže nedostatok aktívnej legitímácie na podanie žaloby je neodstrániteľnou prekážkou, ktorá neumožňuje súdu ďalej vo veci konať, postupoval Najvyšší správny súd podľa § 98 ods. 1 písm. e/ SSP a žalobu žalobcu v tejto časti odmietol ako podanú zjavne neoprávnenou osobou. Vzhľadom na to, že žalobca sa na podklade žalobných bodov domáhal neplatnosti aj volieb starostu obce, v ktorých kandidoval neúspešne a zároveň dosiahol volebný výsledok prevyšujúci spodnú hranicu 10% platných hlasov, pokračoval súd v konaní len vo vzťahu k preskúmaniu zákonnosti a ústavnosti volieb starostu, keďže v tejto časti žalobca splnil

podmienky pri prístup k súdnej ochrane. Rovnako tak súd ďalej v konaní pokračoval len so žalovaným 5/ Helmutom Heinzom (ďalej „žalovaný“), ktorý bol zvolený za starostu obce a preto bol v tomto konaní pasívne legitimovaným.

38. Rozhodovanie Najvyššieho správneho súdu o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy nadväzuje na predchádzajúcu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy konal a rozhodoval do 31. decembra 2020 (čl. 129 ods. 2 ústavy). V tomto smere možno preto poukázať na judikátorne i doktrínálne východiská rozhodovania.

39. Podstatou ochrany ústavnosti volieb je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy a to predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Garantuje sa pritom všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním. Pod zákonnosťou volieb treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 2/2018 z 6. februára 2019 a tiež porovnaj Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 1166). Povahu volebných zákonov majú predovšetkým zákon č. 180/2014 Z.z. a zákon č. 181/2014 Z.z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach, pričom právne normy týkajúce sa volieb môžu byť obsiahnuté aj v iných zákonoch [napr. § 11 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch)].

40. V konaní o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t.j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 7/2010 z 28. apríla 2010).

41. Vo vzťahu k nezákonnosti volieb sa však na to vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 82/07 z 31. októbra 2007). Inými slovami, nie každé porušenie noriem volebného práva vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Každý prípad je potrebné posudzovať materiálne, prihliadať tak na účel a zmysel príslušných právnych noriem ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie zákona, ktoré už samo osebe spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 96/07 z 16. apríla 2007).

42. Uvedené východiská senát Najvyššieho správneho súdu zohľadnil pri posudzovaní žalobných bodov podanej žaloby, ktorými bol viazaný (§ 134 ods. 1, 2 SSP), pričom dospel k jednomyselnému záveru o nedôvodnosti žaloby.

43. K tvrdeniam žalobcu v podanej žalobe, že volebná miestnosť bola v deň konania volieb otvorená bez prítomnosti predsedníčky volebnej komisie už o 6:00, hoci dohodnutý čas stretnutia volebnej komisie mal byť 6:30, Najvyšší správny súd uvádza, že zákon o voľbách nereguluje čas stretnutia volebnej komisie a ani nezakazuje prítomnosť členov volebnej komisie vo volebnej miestnosti pred príchodom predsedu komisie. Metodické usmernenie uvádza v bode 1 na strane 3 odporúčanie pre členov volebných komisií byť prítomný na mieste konania volieb jednu hodinu pred otvorením volebnej miestnosti, aby bol dostatok času na jej prípravu. Preto možno konštatovať, že pokiaľ sa členky volebnej komisie Y. Q.-I., K. R. E. R. L. dostavili spolu s vtedajším starostom na obecný úrad, v priestoroch ktorého sa voľby konali, približne jednu hodinu pred stanoveným otvorením volebnej miestnosti, konali v súlade so spomenutým odporúčaním. Tvrdená dohoda o čase stretnutia komisie (6:30) nemá z hľadiska zákonnosti volebného procesu žiadnu relevanciu, nehovoriac o tom, že žiadna

preukázaná nebola. Z výpovedí svedkýň, vrátane E. V., zároveň jasne vyplynulo, že k samotnému otvoreniu volebnej miestnosti pre voličov došlo až o 7:00 hod., na pokyn predsedníčky volebnej komisie po preverení stavu vybavenia volebnej miestnosti.

44. Žalobca ďalej namietal porušenie čl. 30 ústavy v súvislosti s tým, že už dňa 28.10.2022 malo zo strany zapisovateľky volebnej komisie C. S. a bývalého starostu E. K. dôjsť k manipulácii s hlasovacími lístkami, pričom tieto mali byť pri príchode predsedníčky volebnej komisie E. V. do volebnej miestnosti rozpečatené a obal/fólia, v ktorej sa nachádzali, viditeľne roztrhnuté. K uvedenej skutočnosti vypovedali všetci predvolaní svedkovia na vykonanom výsluchu dňa 26.1.2023. Z výpovedí svedka E. K. a svedkýň Y. Q. - I., K. R. E. R. L. zhodne vyplynulo, že v čase príchodu predsedníčky volebnej komisie o cca 6:30 hod. sa menované svedkyne aj spolu s E. Š. nachádzali v kancelárii bývalého starostu E. K., pričom žiadny volebný materiál sa v miestnosti nenachádzal a hlasovacie lístky boli v tom čase uzamknuté v trezore obce. Podľa výpovede bývalého starostu obce boli hlasovacie lístky deň pred voľbami otvorené výlučne na účely vybratia hlasovacieho lístku pre všetky voľby, pričom takto získaný hlasovací lístok bol zapisovateľkou volebnej komisie pred zrakom starostu opatrený nápisom „VZOR“ a následne boli hlasovacie lístky opätovne uložené v trezore.

45. K spôsobu odovzdania hlasovacích lístkov pred otvorením volebnej miestnosti všetci svedkovia okrem E. V. uviedli, že zapečatené hlasovacie lístky zabalené vo fólii vydal bývalý starosta E. K. priamo do rúk predsedníčke a podpredsedníčke volebnej komisie. I napriek tomu, že výpoveď samotnej predsedníčky volebnej komisie, podporená písomnými vyhláseniami ďalších členov volebnej komisie (zväčša rodinných príslušníkov žalobcu) bola v tomto ohľade rozpornou s ohľadom na jej tvrdenie, že do jej rúk žiadne hlasovacie lístky odovzdané neboli, nepovažoval súd z dôkazného hľadiska tento rozpor za podstatný, pretože v namietanej súvislosti nedošlo k žiadnemu porušeniu zákona.

46. Zákon o voľbách určuje predsedovi volebnej komisie vyhlásiť hlasovanie za začaté za predpokladu, ak nezistí nedostatky vo vybavení volebnej miestnosti alebo po ich odstránení (§ 23). To znamená, že úlohou predsedu komisie je skontrolovať, či je vo volebnej miestnosti volebná schránka, prenosná volebná schránka, schránka na odloženie nepoužitých alebo nesprávne upravených hlasovacích lístkov, zoznam voličov a čisté tlačivá zoznamu voličov na dopísanie voličov, dostatočný počet hlasovacích lístkov a nepriehľadných obálok rovnakej veľkosti, akosti a farby opatrených odtlačkom úradnej pečiatky obce a dostatočný počet tlačív zapisnice okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku, ďalej či sú vo volebnej miestnosti alebo pred vchodom do volebnej miestnosti vystavené hlasovacie lístky s označením „vzor“ a informácia pre voliča o spôsobe hlasovania, a či je volebná miestnosť vybavená osobitnými priestormi na úpravu hlasovacích lístkov a písacími potrebami na úpravu hlasovacích lístkov (§ 22 ods. 3, 4, 5).

47. Z pohľadu dodržania ustanovení zákona upravujúcich prípravu a priebeh volieb nie je v tejto súvislosti rozhodujúce, či a ako preberie hlasovacie lístky predseda volebnej komisie. Jeho úlohou je zabezpečiť, aby bol počas hlasovania zabezpečený dostatočný počet hlasovacích lístkov pre všetkých voličov obce a aby bola volebná miestnosť bola otvorená včas a náležite pripravená. Skutočnosť, že sa tak v prípade volieb do orgánov samosprávy obce Štós stalo, potvrdzuje aj svedecká výpoveď predsedníčky volebnej komisie E. V., na pokyn ktorej bola volebná miestnosť otvorená. Týmto pokynom predsedníčka v zmysle dikcie ustanovenia § 23 zákona o voľbách formálne potvrdila neexistenciu nedostatkov vo vybavení volebnej miestnosti.

48. Pokiaľ ide o námietku žalobcu o nemožnosti prepočítať hlasovacie lístky pred otvorením volebnej miestnosti, súd ju považuje neopodstatnenú, pretože takéto oprávnenie ani povinnosť predsedovi miestnej volebnej komisie zo zákona nevyplýva. Zákon tu operuje s pojmom „dostatočný“ počet hlasovacích lístkov, teda kontrole má podliehať skutočnosť, či celkový počet hlasovacích lístkov nie je viditeľne menší než je počet oprávnených voličov v obci. Ak na strane predsedníčky volebnej komisie vznikli pochybnosti o tom, či vybavenie volebnej miestnosti spĺňa požiadavky stanovené v § 22 zákona o voľbách, bola oprávnená trvať na otvorení volebnej miestnosti až po odstránení zistených nedostatkov, pričom presvedčiť sa o dostatočnom počte hlasovacích lístkov sa mohla presvedčiť aj ich

prepočítaním. Pokiaľ sa tak ale nestalo, nejde o porušenie zákona. Tvrdenia žalobcu o nekontrolovateľnom pobežovaní členov volebnej komisie pred otvorením volebnej miestnosti, skladaní urien a narábaní s hlasovacími lístkami zo strany členov volebnej komisie, s cieľom sprístupniť volebnú miestnosť voličom načas o 7:00 hod., vnímal súd skôr ako kuriozitu než námietku o neústavnosti či nezákonnosti volieb.

49. Výhrady žalobcu konštatujúce účelové nesprístupnenie 5. strany zápisnice o výsledku volieb preukazujúcej dôvody odmietnutia jej podpísania 4 členmi volebnej komisie a žiadosť žalobcu o jej zahrnutie do procesu dokazovania považuje súd za vybavenú, nakoľko účastníci mali možnosť sa v konaní s jej obsahom oboznámiť. Súd na tomto mieste poukazuje na znenie ustanovenia § 30 ods. 4 zákona o voľbách, podľa ktorého ak niektorý z členov okrskovej volebnej komisie zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku nepodpísal, môže v zápisnici uviesť dôvody nepodpísania. Nepodpísanie zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku nemá vplyv na jej platnosť.

50. Žalobca v podanej žalobe poukazoval aj na zistenie volebnej komisie, že počet odovzdaných obálok vo voľbách poslancov obecného zastupiteľstva bol 420, ale počet odovzdaných hlasovacích lístkov až 422, pričom uvedené malo vzniknúť tým, že v dvoch obálkach sa nachádzali po dva hlasovacie lístky, jeden čistý a druhý upravený (opatrený krúžkami). Zákon o voľbách takúto situáciu rieši, keď ustanovuje (§ 184 ods. 2), že ak sa v obálke pri sčítavaní hlasov vyskytne viac ako jeden hlasovací lístok, sú všetky takéto hlasovacie lístky neplatné. Ak by teda volebná komisia v žalobcom naznačených prípadoch odložila neupravený hlasovací lístok a upravený hlasovací lístok by vyhodnotila ako platný, postupovala by v rozpore so zákonom. Vo vzťahu k posúdeniu ústavnosti a zákonnosti volieb starostu uvedená námietka nenachádza relevanciu, keďže sa týka volieb poslancov obecného zastupiteľstva, ktoré súd nepreskúmava pre nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu.

51. Pokiaľ ide o námietku žalobcu o konaní členky volebnej komisie Y. Q.-I. spočívajúcom v svojoľnom dopisovaní mien cca 20 voličov, ktorí prejavili záujem voliť do mobilnej volebnej schránky, do celkového zoznamu voličov, aj tu chýba tvrdenie, ktoré by poukazovalo na konkrétne porušenie ústavy alebo zákona a malo by akýkoľvek vplyv na výsledok volieb starostu obce. Súd pri výsluchu svedkýň kládol otázky aj k okolnostiam vzniku zoznamu voličov voliacich prostredníctvom mobilnej volebnej schránky, pričom z ich výpovedí zhodne vyplynulo, že samostatný zoznam vytvárala členka volebnej komisie a pracovníčka obecného úradu R. L., ktorá ho následne odovzdala členke volebnej komisie Y. Q.-I., ktorá mená z tohto zoznamu prepísala do celkového zoznamu voličov. Z výpovedí svedkýň zároveň nesporne a zhodne vyplýva, že s mobilnou volebnou schránkou chodili k voličom pani R. C. a podpredsedníčka komisie K. R., pričom neboli tak zistené žiadne skutočnosti či indicie poukazujúce na akúkoľvek nezákonnosť v súvislosti hlasovaním voličov do mobilnej volebnej schránky.

52. Žalobca v žalobe poukázal aj na to, že na sociálnej sieti Facebook bol vytvorený anonymný profil - „Milan Black“ za účelom antikampane voči jeho osobe. Súd na tomto mieste poukazuje na predchádzajúcu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej z povahy sociálnej siete Facebook ako rozsiahleho komunikačného webového systému, ktorý je primárne prostriedkom sociálnej komunikácie, a nie prostriedkom pravidelného informovania verejnosti, vyplýva, že túto sociálnu sieť nemožno považovať za hromadný informačný prostriedok, na ktorý by sa vzťahoval zákaz ustanovený v § 14 ods. 1 zákona o volebnej kampani (napr. PL. ÚS 25/2015). Ústavný súd obdobný záver formuloval aj vo veci vedenej pod sp.zn. PL. ÚS 42/2011, keď uviedol, že prístup verejnosti na sociálnu sieť Facebook je viazaný na registráciu prostredníctvom e-mailu s uvedením mena a hesla, t.j. je určitým spôsobom obmedzený, a preto nemožno informácie uverejnené na sociálnej sieti Facebook považovať za také, ktoré by práve vzhľadom na podmienky prístupu na túto sieť dosahovali rozsahom svojho rozšírenia medzi verejnosťou intenzitu porušenia volebného moratória. Z uvedeného vyplýva, že ak sú hoci aj hanlivé informácie o kandidátoch zverejňované v diskusiách na sociálnej sieti Facebook, nemožno toto z pohľadu žalobcu nežiaduce konanie vyhodnocovať z hľadiska ustanovení zákona o volebnej kampani. Na tomto základe súd konštatuje, že

námietka žalobcu o porušovaní volebného moratória treťou osobou prostredníctvom sociálnej siete Facebook je neopodstatnená.

53. Žalobca v žalobe vyjadril podozrenie, že predsedníčka volebnej komisie mala byť svedkom toho, že krúžky na niektorých hlasovacích lístkoch boli rovnaké alebo takmer rovnaké, vykonané obdobným ťahom pera rovnakého typu, čo malo naznačovať, že boli vyznačené jednou a tou istou osobou. Z výpovedí menovaných svedkýň, vrátane predsedníčky volebnej komisie, vyplynulo, že hlasy v komunálnych voľbách sčítavali všetci členovia volebnej komisie a počas tohto úkonu mali k dispozícii len červené perá. Všetky svedkyne zhodne uviedli, že v priebehu sčítavania hlasov vo voľbách starostu obce nenastali žiadne nezrovnalosti či komplikácie. Zároveň súhlasne vypovedali, že nevideli, že by ktorýkoľvek z členov volebnej komisie manipuloval s hlasovacími lístkami, niečo do nich dopisoval. V nadväznosti na uvedenú žalobnú námietku bolo žalobcovi po vykonaní výsluchov svedkov dňa 26.1.2023 a po otvorení zapečatenej volebnej dokumentácie umožnené nahliadnuť do hlasovacích lístkov so zakrúžkovaným poradovým číslom žalovaného, pričom záverom uviedol, že po nahliadnutí do 20-tich náhodne vybratých hlasovacích lístkov je 11 z nich upravených jedným druhom pera a zvyšných 9 iným druhom pera. Táto námietka samozrejme nemá z hľadiska dodržania ústavnosti a zákonnosti hlasovania voličov vonkoncom žiadnu relevanciu. Ak sa v rámci rôznych hlasovacích lístkov s vyznačeným jedným krúžkom vyskytli viaceré druhy použitých pier, uvedený stav nemožno považovať za ničím výnimočný ani automaticky indikujúci podozrenia z manipulácie takto upravených hlasovacích lístkov. Na uvedené by bolo možné nazerať inak za situácie, keby sa na jednom a tom istom hlasovacom lístku vyskytli perá viacerých typov, ani to by však automaticky bez ďalšieho nebolo možné vyhodnotiť ako účelové pozmeňovanie či manipuláciu. Je potrebné uviesť, že volič nie je povinný použiť pri krúžkovaní pero nachádzajúce sa vo volebnej miestnosti. Použitie rôznych pier rôznymi voličmi pri krúžkovaní kandidátov nie je zakázané, ale dokonca prirodzene očakávané vzhľadom na stále pretrvávajúcu mimoriadnu situáciu v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19. Zohľadňujúc vyššie uvedené, ako aj obsah výpovedí svedkýň zo dňa 26.1.2023, nezostalo súdu iné ako i túto žalobnú námietku vyhodnotiť ako neopodstatnenú.

54. Žalobca po vykonaní výsluchov svedkov formuloval námietku, že boli vypočutí len svedkovia, ktorí vypovedali v prospech žalovaného. Uvedené súd vyhodnotil ako nezrozumiteľné, nakoľko všetkých vypočutých svedkov navrhoval už v podanej žalobe vypočuť aj sám žalobca. Súd nemôže automaticky prezumovať, či bude ten-ktorý svedok vypovedať v prospech alebo neprospech žalobcu a takýto selektívny prístup by v žiadnom ohľade ani nebolo možné považovať za prijateľný. Vypočutí svedkovia vypovedali o skutočnostiach, ktoré mali možnosť vnímať vlastnými zmyslami a to, že ich výpovede svojím charakterom smerovali v prospech žalovaného, nezakladá dôvod na ďalšie vyhládavanie či predvolávanie svedkov, ktorí by potenciálne mohli vypovedať v prospech žalobcu.

V. Záver

52. Na základe uvedených zistení a úvah Najvyšší správny súd konštatuje, že žiadna zo žalobcom namietaných väd volebného procesu neprivedla senát k záveru o porušení ústavy alebo zákonov upravujúcich voľby do orgánov územnej samosprávy. Nakoľko niet pochybností o výsledku volieb starostu obce Štós konaných dňa 29.10.2022, postupoval súd podľa § 312j ods. 1 SSP a žalobu ako nedôvodnú zamietol.

53. O trovách konania rozhodol súd podľa jeho výsledku a keďže zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať, pričom náhradu trov právneho zastúpenia tu možno priznať len výnimočne. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) je však typickým kontradiktórnym konaním, ktorého účastníkmi sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení. Ak úspešnému žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého

požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu Najvyššieho správneho súdu, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

54. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu v pomere hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok.